

Referat despre Muntele de Radu Popescu Dumitru - partea a doua

În piesa lui D.R.Popescu, războiul se desfășoară pretutindeni, îl simțim fără a fi martori la ciocnirile sângeroase, tavalugul uriașei armii cotoptoare anunțându-și prezența tot mai amenințătoare prin insistența cu care Argilos, vulcanicul var al lui Dromichaites, îi cere regelui să ridice toată suflarea țării la luptă.

Acest "bolnav de grija țării" care este Dromichaites, își întâmpină adversarul sleit de marsul îndelung prin tinuturile parjolite de localnici, prin întinderi altădată fosnind sub belsugul recoltelor, acum seci și ostile, luându-i în stăpânire nu ființa ticalosă de lipsuri și de neputincioasă manie, ci sufletul, modelându-l treptat spre înțelegerea adevărilor istoriei. Ospatul legendar la care este invitat invinsul (scena antologică, de remarcabilă forță ideatică și artistică), are menirea să rezolve conflictul în modul dorit de Dromichaites, Lisimah reintorcându-se în țară să domolească și înțelept.

Muntele este, astfel, un emoționant și grav lămărit închinat Rățiunii. Acțiunea rememorează un timp străvechi, închipuie un spațiu mitic, iluminat de-a lungul zilelor și al nopților de străinii și prevestitoare semne, reconstituie o bătălie de inimă din existența getilor, o binecuvântată biruință militară și morală într-un spațiu care e, deopotrivă, și al sângelui și al sufletului românesc. "Getii sunt cei mai viteji dintre traci" - afirmă un personaj - "la ei, pământurile îi cunosc pe cei ce le seamănă cu grație... oalele, olarii... berzele și randunicile își cunosc oamenii în curtea cărora au cuiburi. La ei, totul și toate se cheamă Zamolxe, adică Nemurire". În Muntele, replica are, deseori, rezonanță de poemă: "O, oameni, de-am putea sufletul neamului să-l ținem în sănătate", invocă Dromichaites, iar Bidia îi se adresează eroului cu nestăpânită solemnitate: "Țara ta e ca o casă, Dromichaites!".

Înțeleptul, omenescul, curajosul și patriotul rege al getilor, cel ars de "boala sfântă" a grijii pentru soarta țării, exprimă adesea adevăruri politice contemporane: "Eu mă-as multumi - zice el - dacă poporul meu și-ar face bine propria-i istorie. De ce să-o mai facă, ei pe-a altora, poate alții vor să trăiască după legea lor?". Mare reformator, angajat să revitalizeze din temelii națiunea getică prin rațiune, se păstrează permanent în convingerea că oamenii trebuie să se confrunte prin forța ideilor și nu prin aceea a armelor.

Dacă zeul Zamolxe se află pe muntele verde ca simbol al eternității, zeita Rățiune se află în mintea omului, în fapta lui, în însăși ordinea firii care-l învinge pe puternicul Lisimah. După cum spune Dromichaites, invincibil este acel popor care săgetează norul spre al împiedică să întunece pământul "cu raul furtunilor sau grindinei" sau veghează noaptea în ritmul tobelor, ca "varcolacii să nu manance luna": "Nu le mira - îi spune lui Lizimah - acum getii mei îl ajută pe Zamolxe să limpezească lumea".